ADDENDUM BIJ HET RAPPORT TER TERECHTZITTING

Het Hof heeft de *Commissie* verzocht de navolgende vragen schriftelijk te beantwoorden:

1) De Commissie verzoekt het Hof vast te stellen, dat het Koninkrijk België zijn verplichtingen niet is nagekomen doordat het verbod om in het Waalse Gewest afval te storten, geldt voor afval uit andere Lid-Staten en uit andere Belgische gewesten. De Commissie wordt verzocht haar standpunt dienaangaande te verduidelijken.

2) Het Koninkrijk België verklaart, dat sedert de wijziging van het besluit van 19 maart 1987 bij het besluit van 23 juli 1987 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1987) de aanhef van artikel 1, lid 1, luidt als volgt: „Het is verboden afvalstoffen die afkomstig zijn van een vreemd land op te slaan, in bewaring te geven of te storten, te laten opslaan, in bewaring geven of storten in pakhuizen, opslagplaatsen of stortplaatsen die onderworpen zijn aan een goedkeuring, krachtens het decreet van 5 juli 1985 betreffende afvalstoffen (...)."

De Commissie wordt verzocht toe te lichten, welk belang deze wijziging voor de afbakening van het voorwerp van het geschil kan hebben.

De Commissie heeft geantwoord als volgt:

„Eerste vraag

De Commissie is van mening, dat deze vraag moet worden beantwoord tegen de achtergrond van elk der betrokken teksten van gemeenschapsrecht.

a) Richtlijn 75/442/EEG van de Raad van 15 juli 1975

1. Volgens de Commissie levert het *enkele* feit, dat het ‚verboden (is) afvalstoffen die afkomstig zijn van een vreemd land op te slaan, enz. in pakhuizen, enz.' (artikel 1 van het besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 19 maart 1987) in het Waalse Gewest, een schending van de krachtens die richtlijn op het Koninkrijk België rustende verplichtingen op.

Het doel van deze richtlijn is de bevordering van het voorkomen van afvalvorming, de recycling en het verwerken van afvalstoffen (artikel 3, lid 1) zonder belemmering van de intracommunautaire handel en nadelige beïnvloeding van de concurrentievoorwaarden (zesde overweging van de considerans). Een dergelijk verbod vormt een kennelijke belemmering van de intracommunautaire handel en heeft een nadelige invloed op de concurrentievoorwaarden. Het enkele feit, dat dit verbod op *regionaal en niet op nationaal vlak* is uitgevaardigd, doet niets af aan het oordeel, dat hier sprake is van niet-nakoming (zie hierna, punt 7).

2. Het in artikel 1 van genoemd besluit vervatte verbod *in samenhang met* het in artikel 3 van dat besluit geformuleerde verbod om uit andere Belgische gewesten afkomstige afvalstoffen op te slaan enz., levert om de in punt 1 hierboven bondig uiteengezette redenen eveneens een niet-nakoming van richtlijn 75/442/EEG op. Het verbod van artikel 3 moet immers worden gezien in samenhang met artikel 5 van het besluit, dat bepaalt, dat ‚als de afval het resultaat is van

een proces waarbij twee of meer landen of gewesten betrokken waren, hij geacht wordt afkomstig te zijn uit het land of het gewest waar de laatste substantiële economisch verantwoorde vorm van verwerking heeft plaatsgehad in een daartoe uitgeruste onderneming' (tweede alinea). Dit betekent, dat het storten in het Waalse Gewest van vreemde afvalstoffen die in een ander Belgisch gewest een substantiële economisch verantwoorde verwerking (in de zin van artikel 5, tweede alinea, van het besluit) hebben ondergaan, verboden is.

3. Indien het verbod van artikel 3 evenwel zou bestaan *zonder* het verbod op het storten, enzovoort in het Waalse Gewest van uit andere Lid-Staten afkomstige afvalstoffen, zou dat zuiver *interregionaal* verbod niet in strijd zijn met richtlijn 75/442/EEG. In dat geval zouden uit andere Lid-Staten afkomstige afvalstoffen immers onbelemmerd in het Waalse Gewest kunnen worden gestort. De richtlijn beoogt enkel het handelsverkeer tussen de Lid-Staten te vrijwaren en tegelijkertijd een rationele verwijdering van de afvalstoffen te waarborgen.

b) Richtlijn 84/631/EEG

4. Het verbod van artikel 1 van genoemd besluit levert op zichzelf een niet-nakoming van de krachtens richtlijn 84/631/EEG op het Koninkrijk België rustende verplichtingen op. Deze richtlijn beoogt de invoering van een communautaire regeling inzake toezicht en controle op de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen ter opheffing van de verschillen tussen de nationale wettelijke regelingen die aanleiding kunnen geven tot ongelijke mededingingsvoorwaarden en rechtstreeks van invloed kunnen zijn op de werking van de gemeenschappelijke markt (vierde overweging van de considerans). In de derde overweging wordt zelfs gezegd, dat ‚overbrenging van afvalstoffen tussen de Lid-Staten onderling (...) nodig kan zijn om de afvalstoffen onder optimale omstandigheden te verwijderen'. Zoals hierboven in punt 1 is gezegd, doet het enkele feit, dat het slechts om een regionaal, en niet om een nationaal verbod gaat, niets af aan de door de Commissie verrichte beoordeling.

5. Met betrekking tot het verbod van artikel 1 van het besluit in *samenhang* met het verbod van artikel 3 geldt de hierboven in punt 2 uiteengezette redenering mutatis mutandis ook voor richtlijn 84/631.

6. Aangaande het verbod van artikel 3 van het besluit op zichzelf beschouwd, dus los van het verbod van artikel 1, is de Commissie van mening, dat richtlijn 84/631 niet van toepassing is op zuiver interregionale verboden, voor zover uit een andere Lid-Staat afkomstige afvalstoffen onbelemmerd in Wallonië mogen worden gestort.

c) Artikel 30 EEG-Verdrag

7. De Commissie is van mening, dat een verbod om in het Waalse Gewest uit andere Lid-Staten afkomstige afvalstoffen te storten, zoals het in artikel 1 van het besluit neergelegde verbod, een maatregel van gelijke werking als een door artikel 30 EEG-Verdrag verboden kwantitatieve beperking is. Dat het om een regionaal en niet om een nationaal verbod gaat, doet daaraan niets af. Die conclusie vindt steun in het arrest van 20 maart 1990 (zaak C-21/88, Du Pont de Nemours Italiana, Jurispr. 1990, blz. I-889). In die zaak oordeelde het Hof, dat artikel 30 EEG-Verdrag zich verzet tegen een nationale regeling die slechts voor in een bepaalde streek gevestigde ondernemingen gevolgen heeft. Volgens de Commissie dient geen onderscheid te worden gemaakt tussen een nationale

regeling met zuiver regionale gevolgen en een regionale regeling met dezelfde werking.

8. Het verbod van artikel 3 van het besluit versterkt dat van artikel 1, zoals hierboven in punt 2 is aangegeven. Dat beide verboden tezamen beschouwd, *a priori* geen onderscheid lijken te maken tussen afvalstoffen afkomstig uit andere Belgische gewesten en afvalstoffen uit andere Lid-Staten, is niet van dien aard, dat de betrokken maatregel daardoor aan het verbod van artikel 30 EEG-Verdrag ontsnapt (r. o. 13 van genoemd arrest van 20 maart 1990). In feite voorziet artikel 3, derde alinea, van het besluit alleen voor de Belgische gewesten in de mogelijkheid om met het Waalse Gewest akkoorden te sluiten over het opslaan en het lozen in Wallonië van uit die gewesten afkomstige afvalstoffen.

9. Daartegenover staat, dat het zuiver interregionale verbod van artikel 3 van het besluit, indien het alleen in geding ware, niet in strijd zou zijn met artikel 30 EEG-Verdrag, voor zover het handelsverkeer in afvalstoffen tussen de overige Lid-Staten en het Waalse Gewest niet wordt belemmerd.

10. In het onderhavige geval gaat het echter niet om het verbod van artikel 3 van het besluit op zichzelf beschouwd, maar om het verbod van artikel 1 op zichzelf genomen of in samenhang met dat van artikel 3.

Tweede vraag

Het Hof vraagt de Commissie om haar standpunt over het belang dat de wijziging die bij het besluit van 23 juli 1987 aan de formulering van artikel 1, eerste alinea, van het besluit van 19 maart 1987 is aangebracht, kan hebben voor de afbakening van het voorwerp van het geschil.

11. Vóór de wijziging luidde artikel 1 van het besluit van 19 maart 1987 als volgt:

‚Het is verboden afval afkomstig uit het buitenland op te slaan, te storten of te lozen, te laten opslaan, te laten storten of te laten lozen op stortplaatsen *bedoeld in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, titel I, hoofdstuk II, lijst A, nr. 140ter, 1°, en lijst B, nr. 7, alsmede in het koninklijk besluit van 9 februari 1976 houdende algemeen reglement op de giftige afval, artikel 4, met uitzondering van de stortplaatsen behorende tot een installatie voor het vernietigen, onschadelijk maken of verwijderen van giftige afval.*'

Bij artikel 130 van het besluit van 23 juli 1987 is de formulering van genoemd artikel 1 gewijzigd als volgt:

‚Het is verboden afvalstoffen die afkomstig zijn van een vreemd land op te slaan, in bewaring te geven of te storten, te laten opslaan, in bewaring geven of storten in pakhuizen, *opslagplaatsen of stortplaatsen die onderworpen zijn aan een goedkeuring, krachtens het decreet van 5 juli 1985 betreffende afvalstoffen of de wet van 22 juli 1974 inzake toxische afvalstoffen, met uitzondering van opslagplaatsen die zijn verbonden met een installatie voor vernietiging, neutralisering, of eliminatie van toxische afvalstoffen.*'

12. Deze wijziging van de formulering heeft geen relevante gevolgen voor de afbakening van het voorwerp van het geschil.

13. Aan de formulering van het verbod om afvalstoffen op te slaan, in bewaring te geven, enzovoort wordt niet geraakt. Alleen de aanduiding van de in dat artikel bedoelde opslag- en stortplaatsen waar het verboden is buitenlandse afvalstoffen te lozen, enz., verandert. Artikel 18 van de verordening van de Waalse Gewestelijke Raad van 5 juli 1985 met betrekking tot de afvalstoffen bepaalt: ‚Het is verboden een andere vuilnisbelt dan een gecontroleerde stortplaats in te planten en uit te baten.' Artikel 19 bepaalt: ‚De inplanting en de uitbating van een gecontroleerde stortplaats, een opslagplaats of een installatie voor de verwerking van afvalstoffen zijn aan een machtiging onderworpen (...).'; de werking van deze bepalingen blijft dezelfde: het is verboden in Wallonië uit een andere Lid-Staat afkomstige afvalstoffen te storten ongeacht de juridische regeling en de kwalificatie van de betrokken stortplaatsen."

Het Hof heeft de *Belgische regering* verzocht de navolgende vraag schriftelijk te beantwoorden:

Het Koninkrijk België betoogt, dat de aanhef van artikel 1, eerste alinea, van het besluit van 19 maart 1987, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 juli 1987 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1987), luidt als volgt: „Het is verboden afvalstoffen die afkomstig zijn van een vreemd land op te slaan, in bewaring te geven of te storten, te laten opslaan, in bewaring geven of storten in pakhuizen, opslagplaatsen of stortplaatsen die onderworpen zijn aan een goedkeuring, krachtens het decreet van 5 juli 1985 betreffende afvalstoffen (...)."

De Belgische regering wordt verzocht toe te lichten, welk belang deze wijziging kan hebben voor de afbakening van het voorwerp van het geschil.

De Belgische regering heeft daarop het volgende geantwoord:

„De juiste tekst van de bij artikel 130 van het besluit van 23 juli 1987 aan het besluit van 19 maart 1987 aangebrachte wijziging is:

‚Het is verboden afvalstoffen die afkomstig zijn van een vreemd land op te slaan, in bewaring te geven of te storten, te laten opslaan, in bewaring geven of storten in pakhuizen, opslagplaatsen of stortplaatsen die onderworpen zijn aan een goedkeuring, krachtens het decreet van 5 juli 1985 betreffende afvalstoffen of de wet van 22 juli 1974 inzake toxische afvalstoffen, met uitzondering van opslagplaatsen die zijn verbonden met een installatie voor vernietiging, neutralisering, of eliminatie van toxische afvalstoffen' (het citaat in het verweerschrift is onjuist).

Deze wijziging brengt geen veranderingen ten gronde teweeg.

Deze wijziging is aangebracht, omdat de verwijzing naar de rechtsgrondslag onjuist was. In de oude tekst werd verwezen naar het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en naar het koninklijk besluit van 9 februari 1976 houdende algemeen reglement op de giftige afval, terwijl de nieuwe tekst naar het decreet van 5 juli 1985 betreffende afvalstoffen of naar de wet van 22 juli 1974 inzake toxische afvalstoffen verwijst.

De Belgische regering is derhalve van mening, dat deze wijziging van geen enkel belang is voor de afbakening van het voorwerp van het geschil."

C. N. Kakouris
rechter-rapporteur